

2. *Соммервиль И.Д.* Инжекционная металлургия, 86. – М.: Металлургия, 1990. – С.107-120.

УДК 669

С.В. Суховецький., Є. В. Синегін, Л. С. Молчанов, С. В. Журавльова

Національна металургійна академія України, м. Дніпро

АНАЛІТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ І ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ РАФІНУВАННЯ СТАЛІ У ПРОМКОВШІ МБЛЗ

Наявність неметалевих включень (НВ) в сталі призводить до погіршення механічних характеристик сталі, а в деяких випадках може посилювати вплив корозії на метал. На сьогодні відомо багато методів видалення НВ зі сталі, недолікам яких є використання складного обладнання, дорогих додаткових матеріалів тощо. Тому розробка недорогих і водночас ефективних методів рафінування сталі є актуальною задачею. На підставі проведеного огляду методів видалення неметалевих включень зі сталі в процесі позапічної обробки й безперервного розливання сталі запропонована їхня класифікація на дві групи: механічні й фізико-хімічні.

Механічні методи

Продувка інертним газом. Продувка сталі інертним газом є найбільш розповсюдженим методом позапічної обробки. Видалення НВ відбувається за рахунок флотації та спрямовування потоків металу до шлаку, що сприяє швидшій і ефективнішій асиміляції НВ шлаком [1].

Електромагнітне перемішування. На МБЛЗ видалення НВ із застосуванням ЕМП можливо у промковші і на струмках (у кристалізаторі) причому найбільшого поширення отримало саме друге. Для інтенсифікації видалення НВ з рідкої лунки заготовки у кристалізаторі застосовують технологію MEMS (*mold electromagnetic stirring*) – різновид індуктивного перемішування спрямований на створення обертального руху рідкого металу у кристалізаторі, за рахунок чого НВ починають рухатися до осі вихору [2].

Фільтрація. Під фільтрацією мається на увазі осадження НВ на стінках каналів керамічних фільтрів за рахунок поверхневих сил [3].

Центрифугування. До цієї групи методів можна віднести розглянуте вище ЕМП, що створює горизонтальні вихри, у середину яких за рахунок відцентрової сили зтягуються НВ, а також методи, утворення вихрів за рахунок коригування гідродинамічної картини потоків як в промковші, так і в кристалізаторі. Авторами роботи [4] за результатами гідродинамічного моделювання підтверджена можливість видалення 50-53% неметалевих включень з розплаву.

Фізико-хімічні методи

Модифікування. Метою модифікування НВ є надання ним сферичної форми та переведення їх у рідкий агрегатний стан [5]. Перше зменшує негативний вплив на механічні властивості сталі тих НВ, які не вдалося видалити зі сталі. Друге поліпшує умови коалесценції рідких НВ, їх спливання і асиміляцію шлаковою фазою.

Обробка шлаковими сумішами. У роботі [6] виконане детальне дослідження умов видалення включень, зокрема умов їх асиміляції шлаковою фазою.

Раціональний режим розкислення. Цей напрямок включає як розробку технології комплексного розкислення, так і режимів введення феросплавів.

На думку авторів, значної уваги заслуговують методи центрифугування, реалізація яких у процесах позапічної обробки й безперервного розливання можлива за допомогою електромагнітного перемішування й за рахунок тангенціального підведення металу в ротаційну камеру. За рахунок тангенціального спрямовування потоку можливо створювати вихровий рух металу у проміжному ковші та кристалізаторах. Такі методи дозволяють відмовитися від встановлення електромагнітних мішалок та зменшити експлуатаційні витрати на розливання сталі.

Перелік посилань

1. Aoki J., Zhang L., Thomas B.G. (2005). Modeling of Inclusion Removal in Ladle Refining. 3rd Internat. Congress on Science & Technology of Steelmaking, Charlotte, NC, May 9-11, pp. 319-332.

2. Lei, H., Jiang, J., Yang, B., Zhao, Y., Zhang, H., Wang, W., & Dong, G. (2018). Mathematical Model for Collision–Coalescence Among Inclusions in the Bloom Continuous Caster with M-EMS. *Metallurgical and Materials Transactions B*. DOI: 10.1007/s11663-018-1186-y

3. *Bulkowski L., Galisz U., Kania H., Kudliński Z., Pieprzyca J., Barański J.* (2012). Industrial Tests of Steel Filtering Process. *Archives of Metallurgy and Material, Vol. 57, Is. 1*, pp. 363-369. DOI: 10.2478/v10172-012-0035-2

4. *Hackl G., Nitzl G., Tang Y., Eglsäer C., Chalmers D.* (2015). Innovative Flow Control Refractory Products for the Continuous Casting Process. *AISTech 2015 Proceedings*, pp. 2436-2442.

5. *Šuler, B., Burja, J., & Medved, J.* (2019). Modification of non-metallic inclusions with rare-earth metals in 50CrMoV13-1 steel. *Materiali in Tehnologije*, pp. 441-447. DOI: 10.17222/mit.2018.271

6. *Bruno Henrique Reis, Wagner Viana Bielefeldt & Antônio Cezar Faria Vilela* (April 2014). Absorption of non-metallic inclusions by steelmaking slags - A review. *Journal of Materials Research and Technology*, 3(2), pp. 179-185. DOI: 10.1016/j.jmrt.2014.03.011

УДК 551.24:504

О. К. Тяпкин, А. О. Бурлакова

Национальный технический университет «Днепровская политехника», г. Днепр

ОПРЕДЕЛЕНИЕ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ОПАСНОГО ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКОГО ВЛИЯНИЯ ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ ПО ТЕКТОНИЧЕСКИМ ДАННЫМ

При решении практически всех геоэкологических проблем горно-металлургических регионов существенную роль играет тектонический фактор. Любое чрезмерное изменение хозяйственного использования природных ресурсов без учета особенностей тектонического разломно-блокового строения земной коры может привести к нарушениям экологического состояния основных компонентов окружающей среды [1]. Для параметризации структурно-тектонических особенностей указанных регионов могут быть использованы известные представления о системах докембрийских разломов, «восстановленных» по комплексу геолого-геофизических данных [2]. Исходя из общепринятых представлений о том, что взаимное пересечение разломов увеличивает «раздробленность» приповерхностного слоя земной коры (уменьшая тем самым его устойчивость), для последующего определения распространения опасного геоэкологического влияния горно-металлургических предприя-